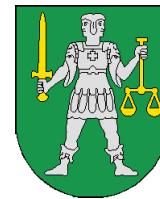

Vår saksbehandler:
Anne Muggerud
Tlf.dir: 48166322
E-mail: anne.muggerud@kongsberg.kommune.no

Dato:
24.11.2011
Deres dato:
23.08.2011

Vår referanse:
11/72-2
Deres referanse:
11/1877-1 MJB

Arkivkode:
L70

KONGSBERG
KOMMUNE

Kommunal- og regionaldepartementet
Postboks 8112 Dep
Sendes elektronisk
0032 OSLO

HØRINGSUTTAELSE TIL NOU 2011:15 ROM FOR ALLE EN SOSIAL BOLIGPOLITIKK FOR FREMTIDEN

NOU 2011:15 Rom for alle - en sosial boligpolitikk for fremtiden – trekker det frem de viktigste utfordringene og strategiene i den boligsosiale politikken i Norge. Det pekes på at utfordringene synes underkommunisert og det pekes på at samordning av boligsosiale virkemidlene, både i stat og kommuner, er krevende. Vi vil fremheve at NOU'en også har en sentral rolle også som kunnskapsformidler på området. Derved bidrar den til forankring og eierskap til de boligsosiale utfordringene både administrativt og politisk. Det må videre fremheves at Husbankens temamøter og nettverkssamlinger også er svært nyttig for å heve kunnskapen om boligsosiale utfordringer.

Høringsuttalelsen fra Kongsberg kommune er administrativ og lagt som referatsak til politisk utvalg for helse og omsorg. Som grunnlag for uttalelsen har vi tatt utgangspunkt i utvalgets vurderinger og utvalgets tiltak og oppsummering av disse i kapittel 13.

Utvalgets tiltak i kapittel 6: Vanskeligstilte på boligmarkedet:

Med dagens marked er husleieprisene høye og boutgiftstaket i den statlige bostøtten er ikke justert tilsvarende. Heller ikke inntektsgrensen for statlig bostøtte er justert og mange faller utenfor bostøtten ettersom inntektsgrensen ligger lavere enn fattigdomsgrensen. Det gjelder særlig barnefamilier. At bostøtten styrkes for barnefamilier er derfor nødvendig for å stabilisere bosituasjonen for barna. Vi stiller oss imidlertid spørrende til den foreslåtte økningen som synes alt for beskjeden.

Når den statlige bostøtten i dag svikter i forhold til å skjerme de økonomisk svakest stilte, presses kommunen til å etablere og forsterke ordninger med kommunal bostøtte som supplement til den statlige. En kommunal bostøtteordning er også nødvendig for å bidra til at alle, uavhengig av økonomi og alder, kan bo i en tilrettelagt omsorgsbolig av helsemessig årsak. I forhold til demografi og utvikling av helse- og omsorgstjenesten er dette et vesentlig moment. Kommunal bostøtteordning må også sees på som en tilleggsordning til stønad til boutgifter i henhold til lov om sosialtjenesten i arbeids- og velferdsforvaltningen. Vi ønsker å peke på at det er uheldig at det er tre kommunale og statlige «bostøtte- og tilskuddsordninger for å bo». Dette kompliserer den helhetlige administrasjonen av ordningene og for brukerne er situasjonen uoversiktlig. Det kan også antas at de samlede samfunnsøkonomiske konsekvensene vil være de samme om staten alene foretok de nødvendige justeringene i den statlige ordningen. En justering av den statlige bostøtten i takt med bolig- og leieprisutviklingen synes å være det viktigste tiltaket for å normalisere bosituasjonen for de som i dag er økonomisk vanskeligstilte på boligmarkedet og ikke skape klienter/brukere. Samtidig bør de kommunale og statlige ordningene vurderes i et helhetlig perspektiv for å forenkle. Vi stiller oss spørrende til at det ikke anbefales å justere statlig bostøtte med bolig- og leieprisene i påvente av foreslåtte utredning av alternative indekseringsmetoder.

----- Brev adresseres til Kongsberg kommune, ikke direkte til person -----

Postadresse:
PB 115
3602 Kongsberg

Besøksadresse:
Rådhuset
Kirkegt. 1
3616 Kongsberg

Telefon sentralbord:
32 86 60 00

Organisasjonsnummer:
NO 942 402 465 MVA

E-post: postmottak@Kongsberg.kommune.no
www.kongsberg.kommune.no

Utvalget foreslår videre å styrke tilskudd til tilpasning i bolig for at flere eldre kan bo hjemme. Vi ønsker, i denne sammenhengen, å peke på at nedsatt funksjonsevne hos eldre ofte følges av et behov for helse- og omsorgstjenester. Det er en fare for at fysisk tilpasning av boligen kan overvurderes som et tilstrekkelig nok tiltak for den enkelte. Utfordringen er, vel så ofte, at bosituasjonen er forbundet med utrygghet og ensomhet, noe som forsterker og øker en dårlig helsetilstand. Å tilpasse boligen fysisk er derfor ofte et tiltak av begrenset verdi med liten forebyggende funksjon. Vi vil også peke på at mange/de fleste eldre ikke vil omfattes av ordningen fordi den er økonomisk behovsprøvd. Det bør presiseres at tiltaket derfor må sees på som et av mange helse- og omsorgstiltak og kultur- og velferdstiltak som må være på plass for at flere eldre kan bo hjemme. Både ressursmessig, forebyggende og hva gjelder den enkeltes livskvalitet er alternativet at kommunene kan medvirke til et godt og tilstrekkelig tilbud av tjenestetrygge og tilrettelagte omsorgsboliger. Gode statlige tilskuddsordninger til utvikling av omsorgsboliger står sentralt i denne sammenhengen.

Utvalgets tiltak i kapittel 7: Eierlinja

Utvalget foreslår en mer fleksibel bruk av startlån noe som synes riktig slik at flere blir i stand til å betjene lån til egen bolig. Vi vil peke på at om startlån primært er ment å ha en sosial profil både når det gjelder lånekunder, løpetid, og rente, slik det stadig sterkere er statlig initiert de senere år, bør dette følges opp og formaliseres i retningslinjene. Det synes riktig at personer med svak økonomi, men med god betalingsvilje i større grad blir omfattet av ordningene med startlån- og boligtilskudd ved førstegangsetablering. Samtidig er vår erfaring at det er viktig, for ikke å sette vanskeligstilte i en enda vanskeligere økonomisk situasjon, at det gjennomføres en grundig helhetlig vurdering av den enkeltes evne og ikke minst vilje til å bære gjeldsbelastning. Vi ønsker også å peke på at oppbygging av kredittkortgjeld ofte er et problem for personer med svak økonomi og svak økonomiforståelse. En innstramning fra Kredittilsynet av tilgangen til kredittkort kan derfor være et viktig tiltak. Alternativt bør det foreligge retningslinjer om at det innpasses en egen avtale hvor lånetaker forplikter seg til å avstå fra kredittkortgjeld. Vi ønsker imidlertid også å fremheve at dersom Finanstilsynets føring om 15% egenkapital også skal gjelde startlån, vil ordningen miste sin sosiale profil.

I utredningen forelås også en rekke andre omfattende tiltak, både kort- og langsiktig, for å bistå vanskeligstilte slik at flere kan eie egen bolig. Prinsippene i dette arbeidet synes både å være viktige og riktige. Samtidig vil vi presiseres at arbeid med boligsosiale tiltakskjeder for den enkelte «vanskeligstilte», som både baserer seg på fleksibilitet og tett individuell oppfølging, er særlig ressurskrevende i både tid og omfang. Dette i tillegg til arbeidet med den rent økonomisk forvaltningsmessige delen av saken. Det er også nødvendig å kommunisere at om eie ikke er en løsning for den enkelte, så er ikke leie å anse som «en dårlig boligløsning»/nest best. Bildet er betydelig mer nyansert og for mange er en leieordning det beste, i epoker av livet eller som varig ordning. Den enkelte har like fullt samme rett til å bo godt og trygt. Om vi her i Norge har en profil med boligeie, så er det mange andre land der leie er det mest utbredte. Individuelt rettet «boligsosialt arbeid» krever imidlertid at det i kommunene er tilgjengelig betydelig mer ansatte-ressurser med sosialøkonomisk kompetanse. Ser en slik ressursøkning i et helhetlig og samfunnsøkonomisk perspektiv er det sannsynlig at dette, et stykke på vei, kan «tjenes inn» ved mindretgifter på andre områder. Samtidig er det et faktum at et høyere kvalitetsmål, ved at flere både voksne og barn kan bo trygt, uansett vil medføre økte kommunale utgifter. Sett fra kommunens ståsted forutsetter en slik «ny nasjonal reform» i bolig- og velferdspolitikken, at staten bidrar med reelle økonomiske ressurser til styrking både av årsverk, kompetanse og Husbankens økonomiske virkemidler.

Utvalgets tiltak i kapittel 8: Det private leiemarked

Spesielt interessant i dette kapittelet er utvalgets anbefalinger om at det på ulike måter kan støttes opp om seriøse, profesjonelle utleiery. Dette kan bl.a være private utleiery med en tydelig sosial profil som f.eks. leier ut boliger til utsatte grupper eller personer med lave inntekter. Utvalget peker videre på at dersom det offentlige skal subsidiere private utleiery med en sosial profil så må det være en forutsetning at selskapet ikke tar ut utbytte og at boligene tildeles særskilte grupper. Vi ønsker, i denne sammenheng, å minne om disse forhold opp mot regelverket for (ulovlig offentlig støtte) offentlig støtte (EØS-artikkel 61 (1)). I NOU'en nevnes også ulike måter å subsidiere på og juridisk presisering i plan- og bygningsloven om at det kan legges inn et krav i reguleringsplanen om at et visst antall boliger eller areal i et område skal være

boliger til vanskeligstilte. Vi vil, i denne sammenhengen, peke på at regelverket/forskrift vedr. utbyggingsavtaler med slikt formål med fordel bør gjennomgås, klargjøres og forenkles. Likeledes bør forslaget om en sterkere lovfesting og utvidet kommunalt ansvar for boliger til vanskeligstilte, jfr kap. 12, vurderes i relasjon til nevnte bestemmelser.

Utvalget mener at det bør gjøres nærmere vurdering av modeller som kan gi hensiktsmessige rammevilkår til utleieselskaper med sosiale formål. Det nevnes ulike aktører som bør ta del i utredningen. Vi vil derfor peke på at det må ikke «glemmes» at mange kommuner har profesjonalisert sin eiendomsforvaltning og utleievirksomhet gjennom opprettelse av kommunale foretak. Disse har en omfattende kompetanse på utleievirksomhet for utsatte/vanskeligstilte grupper. De kommunale foretakene håndterer rimeligvis sin utleievirksomhet på ulike måter og samlet utgjør de en breddkompetanse på området. Spørsmålet er også hvorvidt boliger til vanskeligstilte skal subsidieres ved generelle ordninger eller om dette bør håndteres ved en individuell vurdering av den enkelte beboers evne til å betjene markedsleien. En «subsidiering» skjer da i praksis ved at de individuelle tilskudds- og bostøtte-ordningene gjennom Husbanken, ordningene gjennom NAV og event. individuelt vurdert kommunal bostøtte. Vi ønsker å fremheves viktigheten av at det kommunale utleiemarkedet og det private utleiemarkedet utfyller hverandre. Utredningen viser til begrunnelser for å tro at det kan bli svært økt etterspørsel etter leieboliger i årene som kommer.

Utvalgets tiltak i kapittel 9: Kommunal utleie

Den foreslåtte satsingen på flere egnede boliger for rusavhengige, personer med psykiske lidelser og dobbeltdiagnose ønskes velkommen. Da dette er en målgruppe som er særlig ressurskrevende må imidlertid også en slik satsing følges opp med ressursmessig mulighet til oppfølgingen i bolig med egnet tjenestetilbud.

Vi ønsker også å tilslutte oss forslaget om en forenkling ved at modellene for tilskudd til utleieboliger og omsorgsboliger sammenslås og får samme rammefaktorer.

Utvalgets tiltak i kapittel 10: Arbeidet med bostedsløse (og boligsosialt arbeid kap 11)

Utvalget presiserer at bolig- og tjenestemodeller som ivaretar de individuelle behovene er grunnleggende for å hjelpe flere over i mer varige boløsninger. Vi støtter dette, men vil samtidig peke på at dette forutsetter både et mangfold av egnede boliger og et tjenesteapparat som både har ressurser og kompetanse til slikt boligsosialt arbeid. For de aller svakeste med rus og psykiatriproblematikk er dette arbeidet ekstra krevende også tidsmessig med mange tilbakeslag og små skritt fremover. Vi ønsker å peke på at å integrere boligsosialt fagmiljø/kompetanse i den øvrige helse- og omsorgstjenesten er/har vært en mindre utfordring sammenlignet med de ressursmessige utfordringene. Muligens kan kommunikasjon og kunnskap om utfordringene og viktigheten av dette arbeidet gjennom forankring i planverket bidra til å synliggjøre utfordringene, men dette må følges av en ressursmessig mulighet til å realisere strategiske tiltak. Utvalget har hatt et særlig fokus på unges boligsituasjon og at det bør utredes hvorvidt det offentliges ansvar for et forsvarlig, godt og trygt botilbud etter opphold i fosterhjem eller institusjon, er tilstrekkelig sikret i lovverket. Vi imøteser både anbefalingen om at det er nødvendig å øke bevisstheten og ressursene knyttet til dette og til den situasjonen bostedsløse barnefamilier er i når de ikke selv mestrer boutgiftene.

Utvalget tilrår at tilskudd til oppfølgingstjenester i bolig blir styrket med kr 30 millioner. Relatert til tiltakene i kapittel 11 og 12 foreslås det også en styrking med kr. 80 mill til en årlig ramme på kr 150 mill til boligsosialt arbeid. Sett i forhold til det faktiske ressursbehovet stiller vi oss svært spørrende til dette. Jfr også uttalelsen ovenfor angående ressursbehovet som er knyttet til forslaget om 2500 boliger til rusavhengige/ dobbeltdiagnose. Det reelle ressursbehovet og kjernen i utfordringen for kommunene er at f.eks. denne målgruppen anslagsvis har et døgnbasert tjenestebehov som kan dreie seg om 1/2 årsverk pr person til betydelig mer. Konsekvensene vil for kommunene kunne være på nivå med årlig «en boligsosial milliard-reform». For kommunene og dets innbyggere er det både økonomisk umulig og avgjørende at dette ikke blir en «skjult reform».

Utvalgets tiltak i kapittel 11 og 12: Boligsosialt arbeid og rollefordeling mellom stat og kommune

I NOU'en er det lagt til grunn en vide forståelse av begrepet boligsosialt arbeid dvs det kommunene gjør for å sikre vanskeligstilte på boligmarkedet en trygg bosituasjon. Den operative delen av dette er boliganskaffelse, økonomisk støtte til å betjene boutgifter og oppfølging i bolig.

Kommunene har i dag og i ny helse- og omsorgslovgivningen, samt i NAV-lovgivningen, et medvirkningsansvar for å skaffe boliger til vanskeligstilte. Likeledes er det nedfelt i helse- og sosiallovgivningen et ansvar for oppfølgings-tjenester/praktisk bistand og helsehjelp. I NOU'en tas det opp spørsmålet om det bør skje en forsterkning av lovfestingen av det kommunale ansvaret i ny helse- og omsorgslov.

Generelt sett betyr en sterkere rettighetsfesting at kommunene ikke kan sette til side prioriteringer som Stortinget er enig om. Likeså betyr rettighetsfesting at enkeltmennesket som ikke får tilstrekkelig hjelp skal kunne få overprøvd avgjørelsene og event. tvinge forvaltningen til å følge opp den normen som er gitt. En sterkere rettighetsfesting betyr en endring fra et medvirkningsansvar til et lovfestet kommunalt ansvar for å skaffe boliger til vanskeligstilte – et rettskrav på bolig. Vi har notert oss at det, i flere sammenhenger, fremkommer at dette «bagatelliseres» til kun å innebære en lovfesting av et ansvar som alle synes å være enig om allerede ligger til kommunen. Uansett hvordan det betraktes – enten som en forsterket lovfesting, som lovfesting det synes å være enighet om, som en presisering av gjeldende rett, som en videreføring av gjeldende rett eller som forslag i ny lovgivning som angir plikter, rettigheter og kvalitetskrav, så er konsekvensen et betydelig meransvar for kommunene. Meransvaret er betydelig fordi vi snakker om et område som er særlig arbeids- og ressursmessig krevende. Det er også all grunn til å tro at utfordringene knyttet til dette ikke vil bli mindre i årene fremover med endringer i demografi, sysselsetting/faller ut av arbeidsmarkedet, utskrivninger fra spesialisttjeneste, rusavhengighet, psykiske lidelser, etter fengsel, barnevern, krisesenter mm.

I utredningens kapittel 13 under økonomiske og administrative konsekvenser konkluderes det innledningsvis at «Det nære forholdet mellom boligsosiale tiltak og helse- og omsorgsarbeid gjør det krevende å anslå økonomiske og administrative implikasjoner». Det heter videre at «Det bør utredes nærmere hva lovforslaget vil innebære av økonomiske og administrative kostnader for kommunene. Slike beregningsanslag bør ta høyde for produktivitetspotensialet i sektoren, og de kostnadsbesparende effekter tiltakene har for andre sektorer» .

Gjennom NOU 2011:15 er utfordringene i det boligsosiale arbeidet løftet opp «på bordet» og synliggjort. Det er ubestridt at dette er utfordringer som generelt sett har vært underkommunisert. Vi vil imidlertid understreke at kommunen også må ha ressursmessige muligheter til å ta ansvar for økte oppgaver. Det er derfor en absolutt forutsetning at nevnte økonomiske konsekvensvurderinger og faktiske økonomiske ressurser foreligger før det gjennomføres sterkere rettighetsfesting og kommunen gies mer boligsosialt ansvar i lov.

Med hilsen

sign.

Astrid Sommerstad
rådmann

sign.

Hilde Enget
kommunalsjef helse- og omsorg

Kopi:

- Kommunenes Sentralforbund
- Husbanken, Drammen